

Izlaganje prof. dr Mladena Vukčevića, ranijeg predsjednika Ustavnog suda Crne Gore, na Svečanoj sjednici Skupštine Crne Gore posvećenoj obilježavanju 10 godina od usvajanja Ustava Crne Gore

Gospodo poslanici, uvažene zvanice, predstavnici medija,

privilegovan sam pozivom da Vam se obratim, nagrađen prilikom da pokušam izgovoriti riječi dostojne ovog jubileja i pobuđen sumnjom da li ću to učiniti na način koji značaj Ustava zavređuje.

U odgovoru na ovaj izazov vraćam se našem ustavnom početku u osvit XX vijeka, kada je u ovom prijestonom gradu obznanjen prvi crnogorski ustav, akt koji će označiti prekretnicu u modelu vladanja, trasirajući put od patrijarhalne do moderne političke zajednice.

Stremljenja i očekivanja od tog čina obrazložio je crnogorski knjaz i suštinski ustavotvorac u Prijestonoj besjedi povodom proglašenja Ustava, izgovarajući riječi: „Ja sam riješio da vladavini dadem drugi oblik, kojim će se Moj narod u naprednije narode uvrstiti i poći pomoću njega ... brže, mnogo brže većem napretku i slavi“. I krenuo je put pisane ustavnosti, put od podanika do građanina, od samodržavlja do moderne organizacije vlasti, sa svim ograničenjima koje je to doba nametalo. Bio je to onovremeni odgovor na potrebu evropeizacije države, jednak zadatku koji imamo vijek kasnije.

Od tada do danas traje ustavna nit državnopravnih oblika u kojima je Crna Gora egzistirala, od nezavisne države i njenog nestanka, preko unitarnog i federalnog južnoslovenskog zajedništva, do dvočlane državne zajednice, i opet, do obnovljene nezavisne države, čijoj desetogodišnjici Ustava danas svjedočimo.

U tim državnim mijenama ustavi su, nezavisno od ideoloških ramova, bili orijentiri i putokazi vršenja vlasti ali i garanti njenog ograničenja. I tako sve do danas, oni nijesu bili djela jedne političke strukture ili većine, već je doprinos njihovom tvorenju dao i značajan broj narodnih predstavnika koji drugačije politički promišljaju, ali razumiju da je Ustav zajedničko dobro.

Polazeći od takvog iskustva Crna Gora je donošenjem Ustava 2007. godine, krunisala vijek svoje ustavne tradicije, utvrdila osnove svog uređenja, predočila svoju ustavnu biografiju porodici evropskih naroda i upisala ga u mapu evropskog pravnog prostora.

Prilika je da nakon decenije pobrojimo ustavne pouke: Ustav nije samo slovo, već i duh norme; on nije samo akt, već sistem vrijednosti; nije samo spisak obaveza, već i povelja prava; nije samo pregled organizacije vlasti, već i sredstvo za njeno ograničenje. I zaključno, on je slika suverenosti građanina kao izvorišta, matice i ušća svake demokratske vladavine, onako kako je to zapisano u članu 2 našeg Ustava.

Jubileji su, po pravilu, okrugle brojke, one obavezuju, a posebno ova prva u nizu, i zato je prilika da sabiramo uzlete ustavnosti, ali i oduzimamo ona postupanja koja su bila zastoj na tom putu. Ustav se u proteklom desetogodištu pokazao kao dobra osnova za primat međunarodnog prava i zakonodavstvo oslonjeno na evropsku pravnu tekovinu; kao temelj za unapređivanje ljudskih prava; kao preduslov za međunarodne integracije i uporište za međunarodnu sudsku praksu, i najvažnije, kao oslonac za učvršćenje državnog identiteta. Tu sliku nijesu izmijenila ni njegova pojedinačna kršenja, učestalo donošenje neustavnih akata, ni njegova napregnuta tumačenja po mjeri političkih interesa ili potreba. Zato, ustavnost ne treba posmatrati kao čin, već kao proces u izgradnji ustavnog patriotizma kao zajedničkog imenitelja nacionalne, vjerske i ukupne raznolikosti Crne Gore. To je lakše reći nego ostvariti, ali, da bismo gradili put moramo znati cilj, a to je višegeneracijski a ne jednogeneracijski ustav, kakve je bilježila naša ustavna istorija.

S druge strane, stabilnost ustava ne znači da ne treba kritički preispitivati ustavna rješenja, onako kako će to u ponedjeljak učiniti Udruženje pravnika u raspravi na ovu temu. To ne znači poziv da se Ustav ishitreno mijenja, niti to zbog složenosti postupka njegove promjene može biti jednokratani čin. Međutim, nije preuranjeno voditi dijalog o ustavu. Jer, to je dijalog o demokratizaciji crnogorskog društva, i podloga za njegovo usavršavanje, onako kako je to urađeno amandmanima iz 2013 godine.

Sve ovo iz razloga, što je donošenje najvažnijeg pravno-političkog akta prva nadležnost Skupštine, i što ustav nije samo privilegija izabranih predstavnika naroda, već svih 625.000 građana, kojima je on zaloga stabilnosti i napretka po mjeri evropskih vrijednosti kojima težimo.

Hvala Vam.